

*Попова Юлия Александровна
студент(ка) ПО САО - 21
Северо-Восточный федеральный
университет им. М.К. Аммосова
г. Якутск*

АЛЕКСЕЙ БРОДНИКОВ ПОЭЗИЯТЫН ТЫЛБААҤА

Аннотация: Үлэбит биир дойдулаабым, лирик - поэт, прозаик, публицист, фронтовик, «Албан аат» уонна Аҕа дойду Улуу сэриитин I степеннээх орденнарын кавалердара, ССРС суруйааччылар Союзтарын чилиэнэ, Саха АССР оскуолаларын үтүөлээх учуутала, Эрилик Эристиин аатынан бириэмийэ лауреата, Чурапчы улуунун, Төлөй нэһилиэгин Бочуоттаах олохтооҕо Алексей Спиридонович Бродников поэзиятын тылбаастарыгар ананар.

Ключевые слова: поэзия, тылбаас, Алексей Бродников, якутские поэты, якутская литература

*Popova Yulia Alexandrovna
student (s) PO CAO - 21
North-Eastern Federal University
named after M.K. Ammosova Yakutsk*

TRANSLATION OF POEMS BY ALEKSEY BRODNIKOV

Abstract: In this work, we got acquainted with the poetry of the famous Yakut poet Alexei Brodnikov

Keywords: poetry, Alexey Brodnikov, Yakut literature

Аҕа дойду Улуу сэриитин унньуктаах 4 сыла саха норуотугар алдьархайынан ааннаабыта. Дьон саамай чулуута, кыайыылаах-хотуулаах өттө, эдэрэ-чэгиэнэ сэриигэ ыңырыллыбыта.

Киэн тутта ааттыабың Чурапчы буйун-суруйааччыларын: Төлөйтөн төрүттээх лирик-поэт Алексей Спиридонович Бродников.

Поэт, тылбаасчылт Болтоңо нэһилиэгиттэн Гавриил Иванович Макаров – Дьуон Дьаңылы.

Болтоңо нэһилиэгиттэн төрүттээх Василий Сергеевич Соловьев – Болот Боотур.

Саха литературатын сэдэх жанрын төрүттээбит үгэһит-сатирик, гражданскай уонна Аҕа дойду Улуу сэриитин кыттыылааҕа Степан Афанасьевич Саввин – Күн Дьырибинэ.

Биллиилээх драматург, театр режиссера Ытык Бахсы сириттэн төрүттээх Николай Дмитриевич Слепцов – Туобулаахап.

Сэрии саҕалананынан инниттэн хоһоон – ырыа суруйан испит эдэр дьон бааллара. Олортон кимнээҕи билэбитий, өйдүүбүтүй? Чурапчы Хатылытыттан төрүттээх лейтенант Егор Дмитриевич Доҕордуурап. Чурапчы Одьулуунунттан убайдыы-бырааттыы Гавриил Дмитриевич уонна Михаил Прокопьевич Ефимовтар. Учуутал, поэт Чурапчы Сылаңыттан төрүттээх Виктор Ильич Башарин.

Сэрии тиэмэтэ Алексей Бродников поэзиятыгар

Ефрейтор званиелаах, Албан аат III степенэ бойобуой уордьан кавалера, Аҕа дойду Улуу сэриитин I степенэ уордьаннаах, элбэх убулуйеунэй мэтээллээх. Саха АССР оскуолатын утуелээх учуутала. Саха тылын, литературатын учуутала, лирик-поэт, прозаик, публицист, суруйааччы. Эрилик Эристиин аатынан республиканскай бириэмийэ лауреата. Чурапчы улууһун бочуоттаах гражданина.

Бродников Алексей Спиридонович ахсынньы ый 26 кунугэр 1917 сыллаахха Чурапчы улууһугар Төлөй нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Аҕата Спиридон Федорович, ийэтэ Прасковья Федоровна Бродниковтар диэн оччотооҕу кэминэн син сэниэ ыал этилэр, үс оҕону атаҕар туруорбуттара. Оҕолор төрөөбүт-үөскээбит алаастара Дьуодьалы диэн киэн-куон аһары үчүгэй айылбалаах сир.

Алексей Спиридонович Бродников - Аҕа дойду Улуу сэриитин кыттыылааҕа, «Албан аат», «Аҕа дойду сэриитин I степеннээх»

урдьаннарын, бойбуой уонна үлэ мэтээллэрин кавалердара; Поэт, прозаик, ССРС уонна Россия суруйааччыларын сойууһун чилиэнэ; Эрилик Эристиин аатынан литературнай бириэмийэ лауреата, Саха АССР үтүөлээх учуутала, Чурапчы улууһун уонна Чурапчы сэлиэнньэтин Бочуоттаах олохтооҕо.

Алексей Бродников айар-суруйар үлэтин 30-ус сыллартан саҕалаабыта. Суруйааччы саха литературатыгар буойун-суруйааччы, лирик-бэйиэт, оҕо аймах суруйааччытын быһыытынан биллэр. Ол курдук, төрөөбүт дойдутун кэрэ айылҕатын, үтүө-мааны үлэһит дьонун, үрдүк үөрүүнү, тапталы, умсулҕаннаах олоҕу, ийэ айылҕа уһуктуутун, сарсыадаангы сииги, күөх чаран суугунун о.д.а. ойуулаан-хоһуйан, киһи хараҕар көстөн кэлэр гына иэйиилээхтик, хатыламмат кэрэ хартыына гынан хоһуйбута.

Алексей Бродников “Күөх чаранга” диэн бастакы хоһоонунан хомурунньуга 1959 с., онтон салгыы “Күөх суугун”, “Сиккиэр”, “Хочо хоһооно”, “Этигэн хомус”, “Куорсуннаах оноҕос”, “Кулун туйаҕа”, “Хоһооннор”, “Кыырайа көт, кынаттаах атым!”, “Айылгы туонабар”, “Үчүгэйиэн дойду сирэ”, “Күөх чаран ырыаһыта” уо.д.а. хомурунньуктара тахсан, дьон-сэргэ сэнээриитин ылбыттара.

Кини теребут тылын суду кууһун этинэн-хаанынан дьиннээхтик хайдах билбитин манньк ахтар: «...Арай биир сарсыарда (Москва радиотынан) Екатерина Захарова «Кэбэ» диэн ырыатын биэрдилэр. Бу ырыа мин сүрэхпинэн ааһан, этим сааһынан силиибэр кытта тийбитэ быһыылааҕа. Мин ытаан тоҕо бардым...

Тыл иччилээх, илбистээх дииллэрэ, арааһа кырдык быһыылаах... Ити ырыаттан ситимнээн мин «Бааһыры» диэн хоһоону суруйбутум». Алексей Спиридонович ити курдук госпитальга сылга чугаһыыр кэм эмтэнэн баран, үтүөрэн аны авиационнай чааска анаммыта, сэриини түмүктүүр улахан кыргыһыларга кыттыбыта. 1946 сыл күһүнүгэр дойдутугар эргиллэн кэлэн учууталлаабыта.

Аймах-билэ дьонуң-сэргэн

Алгыстаан атаарбыта:

«Саалаахтан самнан биэримэ,
Саргылан», - дии хаалбыта.

Сириң-дойдуң, талба Тааттаң
Сибэккитэ сиппитэ,

Айаның суолун ааныттан

Айгыр хамсыы түспүтэ:
Быраһаай, аймах-хаан дьонум,
Быйыл кыһын эргиллиэм,
Күүтүң мин ыытар сурукпун,
Күн ахсын да биллэриэм.

(А.Бродников «Тыйыс дьылба» поэма)

Использованные источники

1. А. Бродников «Кыырайа көт, кынаттаах атым». Саха сиринээҕи кинигэ издательствота. Дьокуускай, 1984.
2. А. Бродников «Чэрэкээттэ». Дьокуускай. Бичик, 2002.